

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

для студентів

спеціальності: 061 Журналістика
рівня вищої освіти: першого (бакалаврського)
освітньої програми: 061.00.01 Журналістика

Київ - 2022

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 244/22
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2022 р.

Розробники:

Зражевська Ніна Іванівна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Зражевська Ніна Іванівна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа.

Протокол від 1 грудня 2021 року № 6.

Завідувач кафедри журналістики та нових медіа _____ (І.В. Погребняк)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 061.00.01 «Журналістика»

_____ 2021 р.
Гарант освітньої програми _____ (І.В. Погребняк)

Робочу програму перевірено

_____ 2021 р.
Заступник директора Інституту журналістики з науково-методичної та навчальної роботи) _____ (О.І. Стадніченко)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № _____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № _____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № _____

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № _____

ЗМІСТ

1	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
3	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ	8
4	СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
5	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	12
6	КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ	17
7	НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ	25
8	РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА	28
9	ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ	36

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РНПД «Теорія масової культури сучасного суспільства»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	Заочна
<i>Вид дисципліни</i>	Вибіркова	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	Українська	
<i>Загальний обсяг кредитів/годин</i>	7 кредити / 210годин	
<i>Курс</i>	3	
<i>Семестр</i>	6	
<i>Обсяг кредитів</i>	7	
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	210	
<i>Аудиторні</i>	84	
<i>Модульний контроль</i>	14	
<i>Семестровий контроль</i>	30	
<i>Самостійна робота</i>	82	
<i>Форма семестрового контролю</i>	екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія масової культури сучасного суспільства — дисципліна, що вивчає історію, теорію і сучасні тенденції розвитку масової культури як культури інформаційного суспільства. Вивчення дисципліни відбувається в контексті медіакультури і медіаосвіти, як фундаментальних засад, що підтримують фундамент теоретико-практичних і пізнавально-ціннісних стратегій навчання, починаючи з організації комунікативного простору, створення

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади та практичні аспекти розвитку масової культури як історичного феномену і як певного соціального та ідеологічного конструкту.

Мета курсу - дати уявлення про основну проблематику сучасних досліджень масової культури в контексті розвитку і трансформації медіакультури і навчити застосовувати різні методологічні підходи до аналізу явищ сучасної культури.

Основними завданнями ставимо:

- Ознайомити студентів з базовими категоріями і поняттями курсу, показати динаміку їх розвитку і трансформацій.
Розглянути основні теоретичні концепції в розумінні масової культури.
- Проаналізувати різні методи аналізу масової культури.
- Прослідкувати процес виробництва та розповсюдження масової і популярної культури в медіаіндустрії.
- Розглянути проблематику споживання масової культури, питання соціальної відповідальності, впливу та опору споживачів та виробників масової культури.

- Сформувати основні навички і компетенції в аналізі продуктів масової культури, навчити критичному мисленню та принципам критичного аналізу медіакультури.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна «Теорія масової культури сучасного суспільства» дає окремі базові знання та навички, пов'язані з процесом підготовки студентів з фахових журналістикознавчих дисциплін – «Комунікаційні технології», «Проблематика ЗМІ», «Теорія інформації та комунікацій», «Соціологія медіа», «Крос-медійна журналістика», «Теорія масової комунікації», «Світові медіасистеми» тощо. При цьому курс застосовує категорії культурології, медіакультури, медіаграмотності, комунікативістики, соціології, психології, політології.

Дисципліна спрямована на формування у студентів таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 061 Журналістика:

Фахові компетентності:

- ФК-1. Здатність розуміти особливості суспільних процесів, мати знання з правових та етичних засад журналістики.
- ФК-4. Здатність оперативно збирати інформацію, мати глибокі базові знання з різних галузей та спеціалізовані знання з окремої галузі; дотримуватись балансу думок; уміти працювати з джерелами; взаємодіяти з аудиторією.
- ФК-6. Здатність подавати інформацію у відповідній журналістській формі; висока мовна компетенція; володіння навичками візуальної комунікації; володіння навичками створення текстів у різних жанрах; уміння поєднувати візуальні та текстуальні контенти; використання сучасних інформаційних технологій.

- ФК-8. Здатність працювати в команді, редакційному колективі, застосовувати розвинені соціальні навички, відповідально виконувати професійні завдання.

Програмні результати навчання:

- ПРН-1 Виявляти високу адаптивність до змін професійного середовища, мобілізувати інтелектуальні та духовні можливості для самостійного засвоєння нових знань, прогресивних технологій та інновацій, оновлювати власні професійні компетенції з урахуванням інформаційних потреб аудиторії, що домінуватимуть у перспективі.

- ПРН-3 Використовувати сучасні інформаційні технології для роботи з джерельною базою у процесі фахової діяльності.

- ПРН-8 Аналізувати будь-який медійний продукт, оцінювати його на основі соціокультурних та філософських критеріїв.

- ПРН-16 Уміти організувати роботу редакції в різних типах ЗМІ.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Під час семінарських занять та самостійної роботи передбачається набуття студентами **комплексу умінь і навичок**.

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студент повинен знати** :

- світоглядні та теоретичні засади вивчення масової культури;
- масову культуру як частину загальної медіакультури сучасного суспільства;
- масову культуру як продукт взаємовпливу масової культури і масової комунікації;
- вплив засобів масових комунікацій на сприйняття світу;
- зміст і функції масової культури;
- історію масової культури;
- культурні індустрії – особливості виробництва і споживання масової культури;
- постмодерністські ознаки сучасної медіа індустрії і масової культури;
- нарративні стратегії в сучасній медіаіндустрії;
- формування сучасної масової культури новими медіа;
- формування ідентичності в контексті споживання масової культури.

Уміти:

- застосовувати поняттєво-категоріальний апарат у розумінні масової культури;
- розуміти особливості методів дослідження масової культури;
- досліджувати явища масової культури в контексті теорій інформаційного та постінформаційного суспільства;
- критично осмислювати явище масової культури як “індустрії культури”;
- виокремлювати інструменти формування ідентичності засобами медіакультури;
- аналізувати різні жанри масової культури;
- розуміти масову культуру в контексті теорій фемінізму та мультикультуралізму;

- використовувати свої знання в журналістській практиці;
- підвищувати свій культурний та естетичний рівень;
- аналізувати проблеми сучасного соціокультурного простору;
- мати навички культурологічного аналізу явищ масової культури.

Дисципліна розглядається в єдиному контексті національних пріоритетів і національної безпеки України.

Дисципліна «Теорія масової культури сучасного суспільства» (7 кредитів; 210 год.) вивчається студентами III курсу протягом 6 навчального семестру. Аудиторна робота становить 40% від загального обсягу курсу, проводиться у вигляді лекцій (42 год.) і семінарських занять (42 год.). Для самостійної роботи студентів у навчальному плані виділяється 82 год., 14 год. – модульні контрольні роботи, 30 год. – семестровий контроль. Вивчення студентами навчальної дисципліни завершується підсумковим контролем – іспитом.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				Самостійна
			Аудиторні				
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Модуль I ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ							
1.	Поняттєво-категоріальний апарат у дослідженні масової культури.	8	2	2			4
2.	Методи і методологія досліджень масової культури	12	4	4			4
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2					
	Разом	22	6	6			8
Модуль II КЛЮЧОВІ ТЕЧІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ							
3.	Критична парадигма досліджень масової культури	10	2	2			6
4.	Феноменологія як важливий інструмент розуміння впливу масової культури на аудиторію.	8	2	2			4
5.	Семіотика і постструктуралізм як інструменти в декодуванні масової культури.	16	4	4			8
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2					
	Разом	36	8	8			18
Модуль III КУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПСИХОАНАЛІЗ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРИ							
6.	Новітні тенденції в дослідженні масової культури.	10	2	2			6
7.	Психоаналіз в аналізі явищ масової культури	12	2	2			8
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2					

	<i>Разом</i>	24	4	4			14
Модуль IV ЦІННІСНО-ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ							
8.	Ідеології і цінності масової культури	8	2	2			4
9.	Масова культура в контексті нових медій	12	2	2			8
10.	Наративні стратегії в різних жанрах масової культури	12	2	2			8
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2					
	<i>Разом</i>	34	6	6			20
Модуль V ПОСМОДЕРНІЗМ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ							
11.	Постмодерністський дискурс масової культури	12	4	4			4
12.	Використання іміджевих і піартехнологій в масовій культурі.	8	2	2			4
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2					
	<i>Разом</i>	22	6	6			8
Модуль VI ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА МАСОВА КУЛЬТУРА							
13.	Медіа і культурна політика. Глобалізація.	14	4	4			6
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2					
	<i>Разом</i>	16	4	4			6
Модуль VII ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ							
14.	Аналіз сучасних явищ масової культури. Естетика серіалів, відеоблогерства, телешоу.	14	4	4			6
15.	Соціальні мережі – явище масової культури.	10	4	4			2
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2					
	<i>Разом</i>	26	8	8			8
	<i>Семестровий контроль</i>	30					
	Разом за навчальним планом	210	42	42			82

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Модуль I **ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ**

Лекція 1. Поняттєво-категоріальний апарат у дослідженні масової культури. (2 год.).

Проблема визначення масової культури: основні підходи до дослідження феномену масової культури. Дослідження масової культури в контексті теорій інформаційного суспільства. Масова культура як індустрія культури. Парадигми масифікації і демасифікації в масовій культурі.

Семінарське заняття 1. Історичний контекст і головні поняття масової культури. (2 год.). Історичні та ідеологічні передумови становлення масової культури в сучасному соціокультурному просторі.

Джерела: Основні - 2, 4, 5. Додаткові - 10, 11, 14.

Лекція 2-3. Методи і методологія досліджень масової культури (4 год.)

Загальні зауваження до теоретичного дискурсу дослідження масової культури. М. Маклюен. Е. Тоффлер, Д. Мак-Квейл про масову культуру в інформаційному суспільстві. Функції масової культури.

Семінарське заняття 2-3. Індустрія культури – основні визначення і теорії (4 год.) Медіа як «індустрія культури». Комерціалізація і комодифікація медіа. Масова культура як виробник культурних продуктів.

Джерела: : Основні - 2, 4, 5. Додаткові - 10, 11, 14.

Модуль II **КЛЮЧОВІ ТЕЧІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ**

Лекція 4. Критична парадигма досліджень масової культури (2 год.) Марксизм і неомарксизм у розумінні масової культури. Левісизм. Медіа як інструмент медіа контролю і як засіб соціального примусу. Медіа як компенсаційний фактор соціальних проблем суспільства

Семінарське заняття 4. «Ліва» ідеологія і постмарксизм у розумінні ролі і функцій масової культури. (2 год.) Альтусеріанство. Неограмшіанство. Ортега-і- Гассет Х., Еріх Фромм. Франкфуртська школа у дослідженні масової культури. Лівий деконструктивізм і Ноам Хомський в розумінні масової культури. Стереотипізація і та ідеалізація.

Джерела: : Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 10, 11, 12, 14.

Лекція 5. Феноменологія як важливий інструмент розуміння впливу масової культури на аудиторію (2 год.) Повсякдення як об'єкт комунікативних технологій. Проблема конструювання повсякденності. Повсякденність в масовій культурі. Технології повсякденна.

Семінарське заняття 5. Проблема репрезентації в масовій культурі (2 год.) Міфологізація, ритуалізація, постфольклор, енігматичні нарративи, специфічні конотації, нагнітання «панічної ностальгії», технологія рейтингів, псевдоновинний формат (fake news едвиторіалз (advertising+editorials), інформершл (information+commercial), технологій (politainment, infotainment, edutainment), демасифікація, розважальність гумор, «сакральний топос» у структурі медіаритуала. Створення «Великого стилю».
Джерела Основні – 1, 2, 3, 4, 5. Додаткові - 10, 11, 14.

Лекція 6-7. Семіотика і постструктуралізм як інструменти в декодуванні масової культури (4 год.) Структура знаку. Синтактика, семантика і прагматика як три рівні дослідження знакових систем. Р. Барт, У. Еко, В. Пропп, Д. Фіске як методологи семіотичної школи.

Семінарське заняття 6-7. Декодування текстів масової культури (4 год.) Використання семіотичного аналізу в розумінні текстів масової культури. Фердинанд де Соссюр. Клод Леві Стросс. Постструктуралізм. Жак Дерріда. Жак Лакан. Дискурс і влада . Мішель Фуко та Едвард Саїд.
Джерела: Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 11, 12, 14, 16.

Модуль III

КУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПСИХОАНАЛІЗ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ

Лекція 8. Новітні тенденції в дослідженні масової культури (2 год.) Культурні дослідження. Культуральна соціологія. Теорія репрезентації та теорія дискурсу.

Семінарське заняття 8. Британські культурні дослідження (2 год.) Культурні дослідження. Культуральна соціологія. Теорія репрезентації та теорія дискурсу. Стюарт Холл та Педі Венел «Популярне мистецтво». Ричард Хогард про естетику робітничого класу. Мультикультуралізм. Фемінізм. Гендерні дослідження.
Джерела: Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 10, 11, 12, 14.

Лекція 9. Психологія в аналізі явищ масової культури (2 год.) З. Фрейд і К. Юнг. Структура особистості. Культура як репресивна сила. Психологія масових процесів. Процес масоутворення. Деякі риси мас. Політична культура і психологія. Соціальна міфологія. «Масова психологія і аналіз Я».

Семінарське заняття 9. Психологія в аналізі явищ масової культури (2 год.) Психологія реклами та психологія в рекламі. Реклама і споживання. Споживання з точки зору психологічного впливу. Методи рекламного впливу. Зміст рекламного повідомлення як зміст сновидіння. Несвідомі цілі рекламного впливу. Масові процеси і ЗМК. Психологічний підхід до аналізу взаємовпливу і взаємодії. Застосування психологічного методу до аналізу контенту ЗМК. Аналіз текстів ЗМК із застосуванням психологічного підходу.

Джерела: Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 7, 8, 12, 11.

Модуль IV ЦІННІСНО-ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Лекція 10. Ідеології і цінності масової культури (2 год.) Поняття ідеології. Ідентичність та ідеології. Зміна сприйняття світу. Трансформації культурних універсалій. Культурні меми. Тату як протест.

Семінарське заняття 10. Контркультури і субкультури у пошуках ідентичності (2 год.) Поняття ідеології. Ідентичність та ідеології. Зміна сприйняття світу. Трансформації культурних універсалій. Культурні меми. Тату як протест.

Джерела: Основні – 1, 2, 3, 4, 5. Додаткові – 9, 10, 11, 12, 14.

Лекція 11. Масова культура в контексті нових медій (2 год.) Нові медіа. Поняття. Типологія. Соціальні теорії нових медіа. Теорія мережевого суспільства і зміна форм комунікації. Характеристика нових медій в постінформаційному суспільстві. Нова аудиторія.

Семінарське заняття 11. Мережева культура (2 год.) Нові медіа. Поняття. Типологія. Соціальні теорії нових медіа. Теорія мережевого суспільства і зміна форм комунікації. Характеристика нових медій в постінформаційному суспільстві. Нова аудиторія. Цифрові аборигени і цифрові іммігранти. Партиципаторна культура. Культура бастардів і креативність мас. Алан Брунс

культура продюсерів. Джордж Рітцер (макдональдизація суспільства, новий капіталізм (нові користувачі). WEB 2.0 Трансмедіа.

Джерела: Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 10, 11, 12, 14.

Лекція 12. Наративні стратегії в різних жанрах масової культури (2 год.)
Менеджери масової культури. Популярне кіно. Жіночі романи. Серіали. Римейки і сіквели.

Семінарське заняття 12. Жанри масової культури. Менеджери масової культури. Популярне кіно. Жіночі романи. Серіали. Римейки і сіквели.

(2 год.)

Джерела: Основні – 2, 4, 5. Додаткові – 7, 10, 11, 12, 14.

Модуль V

ПОСМОДЕРНІЗМ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ

Лекція 13-14. Постмодерністський дискурс масової культури (4 год.)
Постмодерністська теорія і масова культура, Постмодернізм і кіберпанк. Масова культура в контексті дискурсу постмодерну. Основні ознаки постмодернової техніки репрезентації в текстах масової культури.

Семінарське заняття 13-14. Ознаки постмодернізму в масовій культурі сучасності (4 год.) Постмодерністська теорія і масова культура, Постмодернізм і кіберпанк. Масова культура в контексті дискурсу постмодерну. Основні ознаки постмодернової техніки репрезентації в текстах масової культури.

Джерела: Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 9, 11, 14.

Лекція 15. Використання іміджевих і піартехнологій в масовій культурі (2 год.)
Медіаікони. Мода та імідж. Дісней і трансформація ідеологій. Феномен селебріті, Мадонна і реклама іміджу. Інтернет, мобільні пристрої, блогінг в просуванні продуктів масової культури.

Семінарське заняття 15. Використання іміджевих і піартехнологій в масовій культурі (2 год.)

Медіаікони. Мода та імідж. Дісней і трансформація ідеологій. Феномен селебріті, Мадонна і реклама іміджу. Інтернет, мобільні пристрої, блогінг в просуванні продуктів масової культури.

Джерела: Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 7, 8, 14.

Модуль VI

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА МАСОВА КУЛЬТУРА

Лекція 16-17. Медіа і культурна політика. Глобалізація (4 год.) Технокультура, кіберкультура. Конвергенція і трансмедіа. Конвергентні технології в шоу-бізнесі. Макдональдизація культури. Культура продюсерів. Партисипаторна культура. Вплив Голівуду на світову кіноіндустрію.

Семінарське заняття 16-17. Масова культура в глобальному світі (4 год.) Технокультура, кіберкультура. Конвергенція і трансмедіа. Конвергентні технології в шоу-бізнесі. Макдональдизація культури. Культура продюсерів. Партисипаторна культура. Вплив Голівуду на світову кіноіндустрію.

Джерела: - Основні – 1, 2, 4, 5. Додаткові - 7, 8, 14.

Модуль VII

ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Лекція 18-19. Аналіз сучасних явищ масової культури. Естетика серіалів, відеоблогерства, телешоу (4 год.) Естетика цифрового простору. Серіали як явище масової культури. Культурні функції серіалів. Особливості і принципи репрезентації відеоблогів. Культура споживання і комфорту. Просьюмеризм.

Семінарське заняття 18-19. Аналіз сучасних явищ масової культури. Естетика серіалів, відеоблогерства, телешоу (4 год.) Естетика цифрового простору. Серіали як явище масової культури. Культурні функції серіалів. Особливості і принципи репрезентації відеоблогів. Культура споживання і комфорту. Просьюмеризм.

Джерела: Основні – 1, 2, 3, 4, 5. Додаткові - 7, 8, 9, 14, 15, 16.

Лекція 20-21. Соціальні мережі – явище масової культури (4 год.) Історія виникнення соціальних мереж, Функції соціальних мереж в суспільстві. Як соціальні мережі впливають на культуру. Як змінився культурний продукт в просторі соціальної мережі? Позитивні і негативні аспекти соціальних мереж.

Семінарське заняття 20-21. Соціальні мережі – явище масової культури (4 год.) Історія виникнення соціальних мереж, Функції соціальних мереж в суспільстві. Як соціальні мережі впливають на культуру. Як змінився культурний продукт в просторі соціальної мережі? Позитивні і негативні аспекти соціальних мереж.

Джерела: Основні – 1, 2, 3, 4, 5. Додаткові - 7, 8, 9, 14, 15, 16.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Теорія масової культури сучасного суспільства» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю й принципи їх оцінювання. Систему переведення рейтингових балів у національну та європейську (ECTS) шкалу подано у таблицях.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

Денна форма навчання

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	М 1		М 2		М 3		М 4		М 5		М 6		М 7	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1	Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	2	2	3	3	3	3	2	2	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4	2	2	3	3	3	3	2	2	4	4
3	Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40	2	20	3	30	3	30	2	20	4	40
4	Виконання завдання самостійної роботи	5	2	10	3	15	2	10	3	15	2	10	1	5	2	10
5	Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				71		88		59		76		71		54		83

Максимальна кількість балів	502
Розрахунок коефіцієнта	$502/60 = 8,36$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, командні завдання, публічні виступи.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування, написання авторських рекомендацій, створення аналітичних та креативних матеріалів.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної та модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.2. Завдання для самостійної роботи

Модуль I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Самостійна робота №1. Визначте основні напрямки дослідження масової комунікації у зарубіжній комунікативістиці та продемонструйте їх у форматі презентації (4 год.) – 5 б.

Самостійна робота №2. Охарактеризуйте позитивістську парадигму в дослідженнях масової комунікації у вигляді короткої замітки (4 год.) – 5 б.

Модуль II

КЛЮЧОВІ ТЕЧІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Самостійна робота №3. Розкрийте філософію Маршала Маклюєна в розумінні ролі мас-медіа у форматі презентації (6 год.) – 5 б.

Самостійна робота №4. Дослідіть концепції інформаційного суспільства та теоретиків інформаційного суспільства, визначіть спільне та відмінне між концепціями (4 год.) – 5 б.

Самостійна робота №5. Проаналізуйте футурологічну концепцію Е. Тоффлера та подайте у вигляді публікації для соціальної мережі Фейсбук (8 год.) – 5 б.

Модуль III

КУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПСИХОАНАЛІЗ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРИ

Самостійна робота №6. Проаналізуйте інформаційне суспільство як постіндустріалізм (Д. Белл), подайте результати у форматі презентації (6 год.) – 5 б.

Самостійна робота №7. Опишіть результати досліджень М. Кастельса і його погляди на культуру інформаційного суспільства як таку, що творить нову реальність, у форматі есе (8 год.) – 5 б.

Модуль IV

ЦІННІСНО-ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Самостійна робота №8. Зробіть замітку на тему: «Антропологічний компонент культурної війни в медіа (обличчя майдану і анти майдану в українських медіа)» (4 год.) – 5 б.

Самостійна робота №9. Створіть презентацію на тему: «Гламур і глянець в масовій культурі (на прикладі українського ТБ)» (8 год.) – 5 б.

Самостійна робота №10. Опишіть трансформацію етичних і нормативних принципів в роботі журналіста в контексті масової культури у форматі SWOT-аналізу (8 год.) – 5 б.

Модуль V

ПОСМОДЕРНІЗМ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРИ

Самостійна робота №11. Дослідіть сучасні медіа війни: методи, тактика і стратегія. Створіть презентацію по темі (4 год.) – 5 б.

Самостійна робота №12. Проаналізуйте тролінг, флеймінг, спойлінг як методи інформаційної війни в мережі (на приклади подій в кримському конфлікті 2014р.) та створіть міні-статтю про це (4 год.) – 5 б.

Модуль VI ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА МАСОВА КУЛЬТУРА

Самостійна робота №13. Дослідіть тему «Комунікативний потенціал блогосфери в масовій культурі» та представте її у форматі публікації для соціальної мережі Інстаграм (6 год.) – 5 б.

Модуль VII ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Самостійна робота №14. Проаналізуйте Постфольклор в інтернеті. Зробіть презентацію на тему: «Фотожаби як інструмент інформаційного впливу» (6 год.) – 5 б.

Самостійна робота №15. Виокремте жанрову різноманітність масової культури. Подайте результати у форматі огляду (2 год.) – 5 б.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальне розкриття питання та виконання практичних завдань гарантує студентові отримання високої оцінки, що пізніше буде врахована у загальний рейтинг під час складання навчальної дисципліни на сесії.

Критерії оцінювання самостійних робіт:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форми проведення модульного контролю та система його оцінювання

Модульна контрольна робота реалізується у форматі тестів. На кожну модульну роботу 25 тестів. Кожне тестове питання оцінюється в 1 бал.

Приклад тестових питань:

Дискурс – це

- А. - соціологічне явище, на яке впливають естетичні чинники,
- Б. - певна галузь використання мови, єдність якої обумовлено наявністю загальних для багатьох людей установок,
- В. - соціологічне явище, в якому діють не стільки естетичні чинники, скільки позаестетичні.

Комп'ютерні системи з інтегрованою підтримкою звукозаписів і відеозаписів називаються -

- А. – мультимедіа,
- Б.- графічними редакторами,
- В. - гіпертекстовими технологіями.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи – максимум 25 балів за кожну модульну роботу.

**ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ
з дисципліни «Теорія масової культури сучасного суспільства»**

Курс	3
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Журналістика
Форма проведення	Комплексний іспит – тест
Тривалість проведення	1 година 20 хвилин
Максимальна кількість балів	40 балів (письмові відповіді на тестові питання)
Критерії оцінювання	40 питань – 40 балів (1 тестове питання = 1 бал)
Перелік допоміжних матеріалів	Див. список джерел та літератури навчальної програми дисципліни «Теорія масової культури сучасного суспільства».
Орієнтовний перелік питань	Приклад тестового питання: 1. Партисипаторна культура - це А. - культура, у якій медіа стають головним джерелом інформації. Б. - культура, у якій глядачі не споглядають, а самі стають медіа продюсерами, співучасниками. В. - культура, у якій глядачі споглядають і вживають медіапродукцію в процесі медіації.

6.5. Орієнтовний перелік питань для підготовки до семестрового контролю з дисципліни «Теорія масової культури сучасного суспільства»

1. Коли виникло явище масової культури? Як масова культура пов'язана з соціальним устроєм?
2. Які зміни у масовій культурі пов'язані з технологіями?
3. Які концепції масової культури були запропоновані на початку досліджень цього явища? Левісизм в розумінні масової культури.
4. Як ви розумієте терміни кіберкультура, екранна культура, мережева культура, аудіовізуальна культура, технокультура?
5. Що таке інформаційна культура?
6. Які визначення інформаційного суспільства дає Ф. Уебстер?
7. У чому різниця між елітарною, масовою і народною культурами?
8. Як розрізняти поняття «модерн», «постмодерн», «постмодернізм»?
9. Які існують підходи до розуміння явища «культура»?
10. Назвіть основні джерела дослідження масової культури.
11. Назвіть складники медіакультури та масової культури, її основні артефакти.
12. Продемонструйте визначення та функції масової культури.
13. Який вклад внесла Франкфуртська школа в дослідженні медіа культури та масової культури?
14. Які існують методи дослідження медіатекстів?
15. Які ви знаєте чотири групи теорій масової комунікації за М. Мак-Квейлом та яке їх значення у вивченні масової культури?
16. Назвіть основні теоретичні питання в дослідженні масової культури за М. Мак-Квелом?
17. Що собою представляє концепція культурних досліджень масової культури?
18. Назвіть основні ідеї «Діалектики Просвіти» Т. Адорно і М. Хоркхаймера. Що таке «базис» і «надбудова»? Відмінність і спільність з марксизмом.
19. В чому специфіка семіотичного методу в аналізі масової культури?
20. Що нам дають феноменологічні дослідження у розумінні масової культури?
21. Як трактує Ю. Хабермас публічну сферу в інформаційному суспільстві?
22. Як ви розумієте проблему повсякденності в медіакulturі?
23. Що нам дає застосування культуральної соціології в дослідженні масової культури?
24. Як працюють культурні дослідження і культурна критика масової культури?

25. Що собою являє постмодерністський дискурс медіакультури та масової культури?
26. Назвіть основні ознаки постмодернізму в медіа тексті.
27. У чому різниця між художнім текстом і медіатекстом? Розуміння тексту і дискурсу в масовій культурі.
28. Які ви знаєте критерії і підходи до аналізу енігматичних медіатекстів?
29. Проаналізуйте специфіку апокаліптичних медіатекстів в системі масової культури.
30. Що таке інтертекстуальність? Наведіть приклади інтертекстуальності в медіатексті.
31. Коли масова культура виступає як ідеологічний державний апарат. Статус-кво і мейнстрим в медіа культурі.
32. Назвіть конвергентні технології і нові форми медіакультури?
33. Яким чином масова культура виступає інструментом ідентичності?
34. У чому прояв ідеології масової культури?
35. Як відбувається зміна сприйняття світу під впливом масової культури?
36. Назвіть і прокоментуйте контркультурні угруповання і нові соціальні програми перетворення світу. Рух антиглобалізму, «зелена» ідеологія, мультікультуралізм.
37. У чому специфіка культурного продукту? Яка ідеологічна роль культурного продукту?
38. Хто такі «Глядачі демократії» та яка роль медіа в суспільстві за Н. Хомським?
39. Поясніть явища комерціалізації і комодифікації масової культури.
40. Як побудована індустрія культури і нові форми розваг?
41. Назвіть основні компенсаційні стратегії медіакультури.
42. Коли масова культура виступає як інструмент медіаконтролю і як засіб соціального примусу?
43. Як ви розумієте поняття «Нова аудиторія»? Хто такі цифрові аборигени і цифрові імігранти?
44. Прокоментуйте такі явища - Партисіпаторна культура. Культура бастардів і креативність мас. Культура продюсерів. Макдональдизація суспільства. Трансмедіа.
45. Яку функцію виконують медіаікони? Прокоментуйте феномен селебриті?
46. В чому полягає трансформація ідеологій в сучасній індустрії кіновиробництва? У чому ви вбачаєте вплив Голівуду на світову кіноіндустрію.
47. Яка роль Інтернету, мобільних пристроїв, блогінгу в просуванні продуктів масової культури?
48. У чому специфіка серіалів як явища масової культури? Культурні функції серіалів.

49. Які особливості і принципи репрезентації відеоблогів?

50. Як працюють конвергентні технології в шоу-бізнесі?

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом 210 год., лекції – 42 год., семінарські заняття – 42 год., самостійна робота – 82 год., модульний контроль – 14 год., семестровий контроль – 30 год.

Тиждень	1			2				3	
Модулі	Модуль І.			Модуль ІІ.				Модуль ІІІ.	
Назва модуля	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ			КЛЮЧОВІ ТЕЧІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ				КУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПСИХОАНАЛІЗ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРИ	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Теми лекцій	Лекція 1. Поняттєво- категоріальний апарат у дослідженні масової культури – 1 бал	Лекція 2-3. Методи і методологія досліджень масової культури – 2 бали		Лекція 4. Критична парадигма досліджень масової культури - 1 бал	Лекція 5. Феноменологія як важливий інструмент розуміння впливу масової культури на аудиторію – 1 бал	Лекція 6-7. Семіотика і постструктуралізм як інструменти в декодуванні масової культури – 2 бали		Лекція 8. Новітні тенденції в дослідженні і масової культури – 1 бал	Лекція 9. Психоаналіз в аналізі явищ масової культури – 1 бал
Теми семінарських занять	Семінарське заняття 1. Історичний контекст і головні поняття масової культури – 10+1 бали	Семінарське заняття 2-3. Індустрія культури – основні визначення і теорії – 20 + 2 бали		Семінарське заняття 4. «Ліва» ідеологія і постмарксизм у розумінні ролі і функцій масової культури - 10+1 бали	Семінарське заняття 5. Проблема репрезентації в масовій культури – 10+1 бали	Семінарське заняття 6-7. Декодування текстів масової культури – 20+2 бали		Семінарське заняття 8. Британські культурні дослідження – 10+1 бали	Семінарське заняття 9. Психоаналіз в аналізі явищ масової культури – 10+1 бали
Самостійна	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів

робота						
ІНДЗ						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	

Тиждень	4			5		
Модулі	Модуль IV.			Модуль V.		
Назва модуля	ЦІННІСНО-ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ			ПОСМОДЕРНІЗМ В МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ		
Лекції	10	11	12	13	14	15
Теми лекцій	Лекція 10. Ідеології і цінності масової культури – 1 бал	Лекція 11. Масова культура в контексті нових медій – 1 бал	Лекція 12. Наративні стратегії в різних жанрах масової культури	Лекція 13-14. Постмодерністський дискурс масової культури – 2 бали		Лекція 15. Використання іміджевих і піартехнологій в масовій культурі – 1 бал
Теми семінарських занять	Семінарське заняття 10. Контркультури і субкультури у пошуках ідентичності – 10+1 бали	Семінарське заняття 11. Мережева культура – 10+1 бали	Семінарське заняття 12. Жанри масової культури – 10+1 бали	Семінарське заняття 13-14. Ознаки постмодернізму в масовій культурі сучасності – 20+2 бали		Семінарське заняття 15. Використання іміджевих і піартехнологій в масовій культурі – 10+1 бали
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів		5 балів
ІНДЗ						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			Модульна контрольна робота 5 (25 балів)		

Тиждень	6	7
---------	---	---

Модулі	Модуль VI.		Модуль VII.			
Назва модуля	ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА МАСОВА КУЛЬТУРА		ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ			
Лекції	16	17	18	19	20	21
Теми лекцій	Лекція 16-17. Медіа і культурна політика. Глобалізація – 2 бали		Лекція 18-19. Аналіз сучасних явищ масової культури. Естетика серіалів, відеоблогерства, телешоу – 2 бали		Лекція 20-21. Соціальні мережі – явище масової культури – 2 бали	
Теми семінарських занять	Семінарське заняття 16-17. Масова культура в глобальному світі – 20+2 бали		Семінарське заняття 18-19. Аналіз сучасних явищ масової культури. Естетика серіалів, відеоблогерства, телешоу – 20+2 бали		Семінарське заняття 20-21. Соціальні мережі – явище масової культури – 20+2 бали	
Самостійна робота	5 балів		5 балів		5 балів	
ІНДЗ						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 6 (25 балів)		Модульна контрольна робота 7 (25 балів)			
Підсумковий контроль	Іспит					

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Зражевська Н. І. Масова комунікація і культура. – Черкаси, 2006. – 172 с.
2. Зражевська Н. І. Розуміння медіакультури: Комунікація, постмодерн, ідентичність, ідеології, медіаконтроль / Н. І. Зражевська. – Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А. – 2012. – 408 с. (25.5 др. арк).
3. Иванов В. Аспекты массовой коммуникации. Информационное общество : монография / В. Иванов. – К. : ЦВП, 2010. – Часть 4. – 425 с.
4. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід. – К. К.І. С. – 2002. – 264 с.
5. Сторі Джон. Теорія культури та масова культура. – К. Акта, 2005.

Додаткова

6. Иванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики : навч. посіб. / В. Иванов ; за наук. ред. В. В. Різуна. – К. : Центр вільної преси, 2010. – 258 с.
7. Иванов В. Ф. Соціологія масової комунікації : навч. посіб. / В. Ф. Иванов. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2000. – 210 с.
8. – 258 с. Иванов В. Ф. Соціологія масової комунікації : навч. посіб. / В. Ф. Иванов. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2000. – 210 с.
9. Квіт С. М. Масові комунікації : підручник / С. М. Квіт. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 206 с.
10. Луман. Н. Реальность массмедиа [Електронний ресурс]/Никлас Луман/. Режим доступу: <http://www.strana-oz.ru/?numid=13&article=621>
11. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / Д. Мак-Квейл. – Львів. : Літопис, 2010. – 538 с.
12. Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвинутого індустріального суспільства / Г. Маркузе // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К., 1996. – С. 87–135.
13. Назаров М. М. Семиологические подходы в исследовании массовой коммуникации [Электронный ресурс] / М. М. Назаров. – Режим доступа : <http://culturca.narod.ru/Nazarov1.htm>
14. Почепцов Г. Г. Теорія комунікацій / Г. Г. Почепцов. – 2-е вид., доп. – К. : «Київський ун-т», 1999. – 308 с.
15. Степанов В.К. Век сетевого интеллекта: о книге Дона Тапскотта "Электронно-цифровое общество" [Электронный ресурс] / – Режим доступа: <http://www.emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/bef8b90eb6894281c3256c4e0027b866>.

16. Эко У. К семиотическому анализу телевизионного сообщения [Электронный ресурс] / У. Эко. – Режим доступа : <http://lib.rin.ru/doc/i/16581p.html>.

9. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

Корисні відео і посилання:

1. Алексей Левинсон об устройстве массового общества
<https://www.youtube.com/watch?v=8X9O5C4TXAw>
2. Кінофільм «Шоу Трумана» («The Truman Show») (1998).
3. Кінофільм Brexit: The Uncivil War (2019)
4. Лекція Віталія Куренного «Что такое массовая культура?»
<https://www.youtube.com/watch?v=GOYde3U5F10>
5. Массовая культура как инструмент управления обществом
https://www.youtube.com/watch?v=m7_2oqrSbLQ
6. Психолоанализ и культурфилософия <https://ru.coursera.org/lecture/filosofiya-kultury/6-4-psikhoanaliz-i-kul-turfilosofii-a-QIBYC>
7. Чему учит шоу Давай поженимся?
<https://www.youtube.com/watch?v=Bb7wnOpjEUg>